

vrienden van heverleebos en meerdaalwoud vzw

regionale milieu - en natuurvereniging

VMM
Vol van Water

Waversebaan 66
3001 Heverlee
Tel: 016 23 05 58
E-mail: infocentrum@vhm.be
Website: www.vhm.be

Leuven, 9 maart 2021

Betreft: Publieke consultatie Stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027: Dijle- en Zennebekken

Als natuurvereniging begaan met de bescherming en inrichting van het landschap van het Dijleland lezen we uw document met veel aandacht. We willen u in de eerste plaats onze steun toezeggen voor het plan dat een geïntegreerd aanpak voorstelt om het geheel van de watersystemen te beschermen.

Het feit dat de waterlichamen in onze regio aangeduid zijn om relatief snel de doelen te halen kunnen we enkel toejuichen en dit duidt ook op de algemeen erkende hoge natuur- en landschapswaarden die in de regio aanwezig zijn.

Desalniettemin duidt dit ook op de noodzaak van een echte & urgente aanpak om acties ook concreet uit te voeren, want we weten intussen veelal wat de uitdagingen zijn en wat goede maatregelen zijn.

0. Pas prioritering aan

In de tabel met de prioriteering stellen we vast dat heel wat waterlopen een hoge prioriteit hebben, maar we missen een aantal hoog prioritaire zones:

Voor de Nethen, in deze goed gestructureerde waterloop, in Natura2000 gebied leeft een (natuurlijke) populatie Rivierdonderpad. Is het niet voor de KRW, dan is het voor de Natura2000 richtlijn dat deze waterloop een goede ecologische toestand relatief snel zal moeten benaderen. We zouden dan ook voorstellen de prioritering van deze waterloop te verhogen.

1. Algemene bekken specifieke uitdagingen / oplossingen

Voor bijna alle waterlopen in dit bekken gelden volgende uitdagingen

1. Ze worden veelal gevoed door heel wat **bronnen**. Dit zijn unieke uitingen van hydrologische samenwerking met een hoge ecologische en landschapsbelevings-waarde. Deze moeten omwille hiervan **maximaal bovengronds** komen. Want net door de drainage / aansluiting van heel wat bronnen op rioleringen is de vuilvracht in de rioleringen in de regio dikwijls erg verdund. Dit is een viervoudige verlies situatie (: ecologie, landschapsbeleving, infiltratie, zuivering). Een actieve werking om bronnen bovengronds aan te sluiten lijkt een noodzakelijke actie in dit bekken.
2. De stroomgebieden van bijna alle beken in het Zenne-Dijle bekken zijn leemplateaus. Hierop wordt veelal landbouwbedreven. Vastgesteld is dat dit gebruik er toe leidt/leidde dat **erosie** een bekken specifiek probleem is. Dit vindt zijn oorzaak in meerdere factoren, gaande van een gewijzigde bodemstructuur (te weinig organische stof in de bodem), verdichting (te zware machines), schaalvergroting van percelen en landschap (Kleine landschapselementen verdwijnen) en een veranderend regenpatroon (klimaatwijzigingen). Een algemene & actieve activatie van de landbouwsector is dan ook dringend noodzakelijk om dit probleem op te lossen aan de bron.
3. Een meer erosie-bestendige poreuze bodem in de bekkens, zal er ook toe leiden dat **meer infiltratie** zal gebeuren, wat ten goede komt aan de algemene landschaps-ecosysteem functies die de bekkens hebben: drinkwatervoorziening. Maar ook zorgt deze extra infiltratie en dus vertraagde afvoer van regenwater voor een grotere haalbaarheid in de lager gelegen gebieden van de valleien bufferbekkens te voorzien (Concreet is er in het debat rond de N253 de onmogelijkheid gebleken kleinschalige bufferbekkens te voorzien want de afvoer is veel te groot)).
4. In het algemeen zijn er nog **te veel overstorten** alsook werken deze te frequent. Dit vindt zijn oorsprong in de hoge bewoningsdichtheid en aandeel verharding. Een actief **onthardingsbeleid** en buffering van regenwater in stedelijke omgeving (ook de dorpskernen), is noodzakelijk.
5. En specifiek hebben de **vele autowegen en de versnelde regenafvoer** ervan een grote, onnatuurlijke impact op de beken. De E411 voor de Laan, de ring RO voor de Ijse, de ring R0 en de E40 voor de Voer zijn specifieke knelpunten die een grote hypotheek leggen op een natuurlijke werking van de waterlichamen (zowel piekafvoer, zoutaanvoer als aanvoer van vervuild slib).

2. Stikstof & Vermesting: voorkom 'vergrijzing'

Zowel het mestactieplan alsook het recente stikstof arrest rond PAS zal in Vlaanderen een vernieuwde dynamiek rond stikstof & mest veroorzaken. Het Dijlebekken is vanuit haar hoge natuurwaarden, grote oppervlakten bescherming in stedenbouwkundige plannen en vruchtbare akkers, historisch gezien steeds een gebied geweest met een lage(re) mest- en stikstofdruk.

Het mag geen effect zijn van deze vernieuwde dynamiek, dat er landbouwkundige onnodige import zal gebeuren, 'dumpen', van overschotten uit andere zones van Vlaanderen. Dit blauw- en groene gebied (inzake stikstof- en mestoverschotten), mag niet verslechteren.

Een actieve sturing van alle actoren hierover, is cruciaal. Bovendien zijn de vele bronnen (en dus ondiep grondwater) nu reeds gekenmerkt door hoge stikstof concentraties.

3. Recreatie

We zouden een regionaal plan rond open zwemwater en watergebonden recreatie (bvb. kanovaren / weidelijk vissen, ...) toejuichen. Actueel is er weinig zoning / sturing / kader om een gebiedsdekkende aanpak te kunnen waarmaken. Want de impact is erg hoog, zowel in de

waterlopen (natuurlijke vegetatie wordt verwijderd) als dat er nabij in/uitstappplaatsen schade en drukte ontstaat. Naast een goede sturing en afspraken op beleids- en bestuursniveaus dient er ook goed afgesproken worden en actief opgevolgd deze plannen te handhaven. De regio is een mooie regio met grote recreatieve waarden, maar het mag geen slachtoffer van eigen succes worden. Met deze doen we een oproep aan alle actoren om hieraan te werken.

4. Afstemming van doelen en maatregelen op plannen van andere actoren

De grote natuurwaarden in het bekken van de Dijle komen ook tot uiting in het feit dat er veel natuureservaten zijn. Recent is een gebiedsdekkend beheerplan gemaakt van de rivier- en beekvalleien van Dijle, Ijse en Laan, vanaf de zuidgrens van de stad Leuven tot aan de taalgrens. Hierin wordt zowel een visie gemaakt voor het gebied alsook maatregelen voorgesteld. Verwacht wordt dat de maatregelen opgenomen worden in het bekkenbeheerplan, maar ook dat het bekkenbeheerplan zich goed afstemt op de realisatie van de doelstellingen uit het beheerplan. Concreet wordt gedacht aan volgende doelen: biologische doelen (o.m. vissen), een vrije meandering, toegankelijkheid, monitoring, ...

5. Waterlopen in verstedelijkend landschap

Vele waterlopen lopen door soms sterk verstedelijkt / verstedelijkend landschap. Blijvend & voldoende ruimte voorzien voor waterlopen is een noodzakelijk element in het beleid. De aanleg van oeverzones zoals voorzien in veel waterplannen is tot op heden grotendeels dode letter gebleven en heeft dringend nood aan een inhaalbeweging. Het investeren in structuurherstel (hermeanderen, schuine en natuurlijke oevers,...) is voor vele waterlopen dus een zeer effectieve oplossing. Het levert ons tegelijk extra biodiversiteit en aangename wateromgevingen op (voor bvb. stedelijke waterrecreatie).

We pleiten dan ook voor om in dit plan oeverzones te voorzien van minstens 10 meter breed (minimale breedte om enigszins impact te hebben op reductie van uitspoeling van nutriënten), en dit minstens langs alle waterlopen in de Speciale Beschermingszones (SBZ), habitatsoort herbergend of afstromend naar SBZ.

Op een iets hoger niveau wordt ook best versneld werk gemaakt van de groenblauwe assen, natuurverbindingsgebieden door het landschap, in combinatie met het voorzien van ruimte voor de rivier en ook het structuurherstel van de waterlopen.

6. Durf & daadkracht

De voorliggende plannen zijn een uiting van een ambitie om waterlopen een betere kwaliteit (zowel voor ecologie, waterbeheer, landschap & stadsbeleving, ...) te realiseren. Niemand kan hierop tegen zijn. Echter, om dit waar te maken, zal een grote mate van durf nodig zijn en dient daadkracht uitgeoefend te worden, om als zalmen tegen de stroom in te zwemmen. Dit zal het voorzien van een feitelijke & voldoende grote budget voor deze plannen noodzakelijke maken, ondersteund door een voldoende geïnstrumenteerde groep waterbeheerders. Voorzie dit ook als een actie.

7. Aanvullende voorstellen per deelbekken

- Laan

Ontbrekende actie: Impact van lozingen op de Bilandebeek dient kritisch bekeken te worden, ook in functie van de ontwikkelingen in Wallonië.

- Ijse

Ontbrekende actie: te veel woningen lozen nog rechtstreeks op de Ijse of haar zijwaterlopen, ondanks de aanwezigheid van riolering. Er is dus nood aan handhaving van de verplichting om aan te sluiten op riolering.

- Dijle opwaarts leuven

Actie 4B_I_0001: niet enkel opvolging, maar uitbreiding over de andere deelbekkens enerzijds en anderzijds ook een handhavingsbeleid opzetten.

- Molenbeek-Mollendaalbeek

In deze beekvallei zijn nog heel wat kwelgebieden aanwezig (incl. drinkwaterwinningen) en is het brongebied een SBZ. Er zijn uit deze beek historische waarnemingen van rivierdonderpad (SBZ soort). Gepaste maatregelen voor deze beekvallei met actueel hoge natuurwaarden en nog meer mogelijkheden voor natuur- & waterbeleving in stedelijke omgeving, lijken aangewezen.

Specifiek dient er aandacht te zijn voor de relatie kwelgebieden-intrekzones enerzijds en anderzijds voor de vele overstorten (ook invloed van Industriegebied Haasrode) op deze beek, zowel voor het realiseren van waterkwaliteitsdoelstellingen als het reduceren van piekafvoeren.

Ontbrekende actie: Rond de Molenbeekl/Vaalbeek zijn er geen acties opgenomen. Toch zijn ook voor deze waterloop te frequent werkende overstorten en is de afvoer van de trainingsvelden van OHL te groot (en niet gebufferd).

We wensen jullie verder een succesvolle afronding van deze procedure af en hopen met z'n allen in de nabije toekomst te kunnen van genieten van de vele propere beken en een landschap vol van water.

Hoogachtend,

Jan Horemans,

Voorzitter